

НАПОЛЕОНІДА

 resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe

Бібліографічне посилання: Захарчук О.М. **НАПОЛЕОНІДА** [Електронний ресурс] //

Енциклопедія історії України: Т. 7: Мі-О / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2010. - 728 с.: іл.. - Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Napoleonidy_planovani (останній перегляд: 15.01.2020)

[Енциклопедія історії України \(Т. 7: Мі-О \) в електронній бібліотеці](#)

НАПОЛЕОНІДА

"НАПОЛЕОНІДА" – назва уявної держави українських козаків (див. [козацтво українське](#)) та [кримських татар](#). Вперше згадується в меморандумі польського генерала М. Сокольницького (див. [М.Сокольницький](#)) "Оцінка постійних і активних сил, якими зможе послужитися Польща в її цілості, а також її кордонів, виключно з погляду їхнього воєнного значення", що увійшла до аналітичної праці "Есе про декілька засобів звільнення Європи від впливу Росії, а разом з нею й впливу Англії", наданому ним у лютому 1812 [Наполеону](#).

Для захисту запланованої до відновлення [Речі Посполитої](#) у кордонах до 1772 М. Сокольницький запропонував імператору французів створити на кордонах з [Росією](#) низку федеративних герцогств та нове державне утворення "Наполеоніда", яке мало перебувати під протекторатом [Польщі](#). До її складу повинні були увійти задніпровська частина Катеринославського та Таврійського губернаторств, долина Дінця до впадіння його в Дон. Кордонами Н. на півдні пропонувалося зробити узбережжя [Азовського](#) та [Чорного](#) морів. На думку М. Сокольницького, новостворена держава невдовзі сформувала б цивілізовану націю, яка мала стати одним із надійних бар'єрів проти амбіційних планів Росії на Чорному морі та на Босфорі. Водночас генерал запевняв Наполеона, що з козаків і татар можна сформувати 40 тис. легкої кінноти, 10 тис. з яких можна використати у французькій армії.

Проте Наполеон до планів М. Сокольницького жодного інтересу не виявив. У 1920–1930-х український політичний діяч та журналіст [І. Борщак](#) (справжнє прізвище Баршах І. 1892–1959), працюючи у французьких архівах, першим із дослідників натрапив на згаданий документ. Однак, у своїх роботах він свідомо перекрутив зміст меморандуму М. Сокольницького, безпідставно стверджуючи, що Наполеон нібито виявив зацікавленість справою української незалежності і що "Наполеоніда" мала перебувати під

патронатом Франції. Без жодного серйозного доказу І. Борщак назвав графа А.М. д'Отрива автором ідеї створення "Наполеоніди", для солідності приписавши йому посаду "політичного директора Міністерства закордонних справ", нібито він був правою рукою Ш.-М. Талейрана. Насправді у 1807 А. д'Отрив став лише директором архіву згаданого міністерства і не мав впливу на ведення зовнішньої політики Франції.

Дж.: Сокольницький М. "Исполнено по высочайшему повелению..." Рапорт, поданный Наполеону начальником его контрразведки, польским генералом Михалом Сокольницким, с рекомендациями "О способах избавления Европы от влияния России ..." / сост., предисл., примеч. О. Яновского; пер. с фр. В.А. Яновского. Минск, 2003.

Захарчук О.М.

дата публікації: 2019 р.

остання редакція: 11.09.2019 р.

Література:

1. Bortchark E. *Napoleon et l'Ukraine*. В кн.: *Revue des Etudes Napoléoniennes*. Paris, 1922. Т. 2
2. Його ж. *Ідея соборної України в Європі в минулому*. Париж, 1923
3. Його ж. *Наполеон і Україна. З невідомих документів із тогочасними ілюстраціями*. Л., 1937
4. Потрашков С. *Тревожное время: юго-западные и южные окраины Российской империи накануне и в начальный период наполеоновского нашествия*. В кн.: *Отечественная война 1812. Источники. Памятники. Проблемы. Материалы XV Международной научной конференции, 9–11 сентября 2008*. Можайск, 2009
5. Захарчук О. *Сучасна українська історіографія про ставлення Наполеона I до південно-західних країн Російської імперії в 1812 р.* В кн.: *Український історичний журнал*, 2014, №1
6. Його ж. *Наполеон и Украина: последствия историкографического мифа*. В кн.: *Весник БДУ. Сер. 3*. 2015. №3
7. Ададуrow В. *«Наполеоніда» на Сході Європи: Уявлення, проекти та діяльність уряду Франції щодо південно-західних країн Російської імперії на початку XIX століття*. (2-ге вид. доповнене і перероблене). Л., 2018

Інші редакції статті

Посилання:

- АЗОВСЬКЕ МОРЕ (МЕОТИДА)
 - БОРЩАК ІЛЬКО
 - ЧОРНЕ МОРЕ (ПОНТ ЕВКСИНСЬКИЙ)
 - ФРАНЦІЯ, ФРАНЦУЗЬКА РЕСПУБЛІКА
 - КОЗАЦТВО УКРАЇНСЬКЕ
 - КРИМСЬКІ ТАТАРИ
 - НАПОЛЕОН І БОНАПАРТ
 - ПОЛЬЩА
 - РІЧ ПОСПОЛИТА
 - РОСІЯ
 - СОКОЛЬНИЦЬКИЙ МІХАЛ
-

Пов'язані терміни:

- ФРАНЦІЯ, ФРАНЦУЗЬКА РЕСПУБЛІКА
 - ФРАНЦУЗЬКА РЕВОЛЮЦІЯ 1789–1804
 - НАПОЛЕОН І БОНАПАРТ
-

(тексти та зображення доступні на умовах ліцензії [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

із зазначенням авторства — розповсюдження на тих самих умовах)